

2018
BÜTÇESİ

BÜTÇE REHBERİ

www.maliye.gov.tr
www.bumko.gov.tr
www.gep.gov.tr

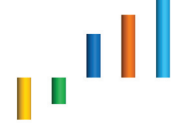
Bütçe Nedir ?

Bütçe, harcamalar ile gelirlerin geleceğe yönelik tahminlerini gösteren ve gerek giderlerin yapılması gerekse gelirlerin toplanmasına ilişkin hükümleri düzenleyen belgedir.

2018'de Ekonomi

GSYH
3.446
Milyar ₺BÜYÜME
%5,5KİŞİ BAŞINA
MİLLİ GELİR
11.409 \$ENFLASYON
(TÜFE)
%7,0İŞSİZLİK
ORANI
%10,5İHRACAT
169 MİLYAR \$
İTHALAT
237 MİLYAR \$

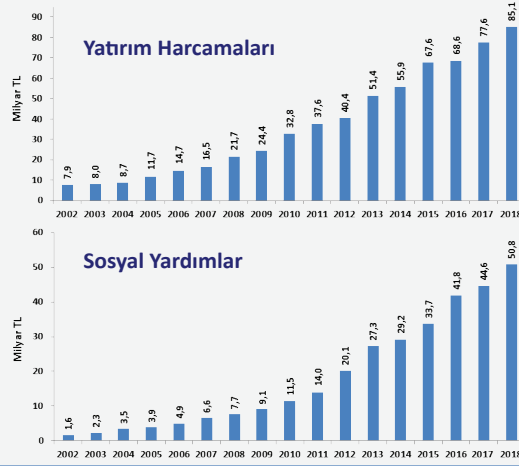
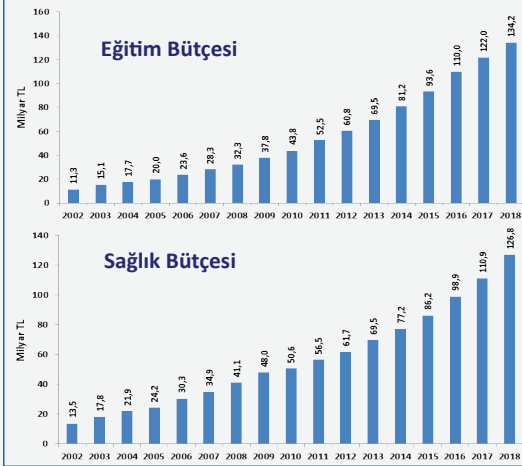
2018'de Bütçe

Bütçe Gideri
762,8
Milyar ₺Faiz Hariç Gider
691,1
Milyar ₺Bütçe Geliri
696,8
Milyar ₺Vergi Geliri
599,4
Milyar ₺Bütçe Açığı
65,9
Milyar ₺Faiz Dışı Fazla
5,8
Milyar ₺

2018 yılı bütçesi ekonomik büyüme, istihdam ve vatandaşlara hizmeti esas alan bir bütçedir.

2018 yılında Türkiye ekonomisinin % 5,5 seviyesinde büyümesi beklenmektedir. 2018 bütçesi ülkemizin büyüme potansiyelinin artırılması, ekonomik istikrarın korunması, cari açığın sürdürülebilir seviyede tutulması ve yurtiçi tasarruflar ile yatırımların teşvikine katkı sağlanması hedefleri çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu çerçevede, sağlıklı ve sürekli kaynaklardan elde edilecek kamu gelirleri artırılırken, kamu harcamaları tarafında ise kapsamlı bir tasarruf dönemi başlatılmaktadır.

Önceki dönemlerde olduğu gibi, bütçeden ayrılan kaynaklarla Ar-Ge ve yenilikçilik desteklenerek ekonomimizin rekabet gücünün ve yüksek katma değerli üretiminin artırılması hedeflenmektedir. Bunun yanında özel sektörün maliyetlerini aşağı çekecek destek ve teşvik mekanizmaları da 2018 yılında uygulanmaya devam edilecektir.

Bütçedeki faiz harcamalarının payı azaltılarak vatandaşlarımıza hizmet olarak yansıyacak kaynaklar artırılmaktadır.

2002 yılında bütçenin % 43,2'si doğrudan faiz harcamalarına giderken bu oran son yıllarda % 10'ların altına indirilmiştir. 2018 yılı için bu oranın % 9,4 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. 2002 yılında toplanan her 100 TL verginin 86 TL'si faize giderken 2018 yılında toplanacak her 100 TL'lik verginin sadece 12 TL'si faize gidecektir.

Ekonomide yakaladığımız sürekli ve güçlü büyüme trendi, ekonomik ve siyasi istikrar ve güçlü kamu maliyesi dengeleri birbirini desteklemek suretiyle bir taraftan borçlanma ihtiyacını düşürürken diğer taraftan kamunun reel borçlanma maliyetlerini önemli ölçüde aşağı çekmiştir. Bu sayede başta eğitim, sağlık, sosyal harcamalar, reel sektör destekleri ve yatırımlar olmak üzere refah artışı sağlayacak alanlara çok daha fazla kaynak ayrılmıştır.

SAYFA 2

SAYFA 3

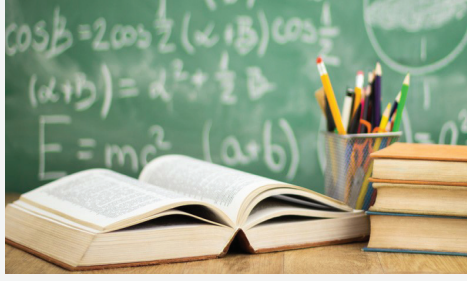

SAYFA 4

EĞİTİM

**2018 yılı bütçesinde en büyük pay
134,2 milyar TL ile
yine eğitimin**

- Eğitime ayrılan kaynak, 2018 yılında 134,2 milyar TL'ye çıkarılmıştır. Böylelikle bütçe giderlerinin yaklaşık % 18'i tek başına eğitime ayrılmaktadır. Başka bir ifadeyle, 2018 yılında vergi gelirlerinin % 22'si eğitime harcanacaktır.
- Eğitim harcamalarımız içerisinde gerek öğrencilere gerek öğretmenlere gerekse eğitim ortamına yönelik önemli programlar hayata geçirilmiştir. 2 milyon öğrencinin faydalanacağı burs ve öğrenim kredisi için 11,2 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- 1 milyon 400 bin öğrencinin faydalanacağı taşınmalı eğitim ve yemek yardımı programına 3,4 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

- Pansiyonlarda barınan 341 bin öğrenciye barınma desteği olarak 1,1 milyar TL ödenek ayrılmıştır.
- 18 milyon öğrenci bu yıl eğitimlerine başlarken ders kitaplarına ücretsiz bir şekilde erişmiştir. Bu hizmeti gerçekleştirmek üzere 2018 yılı bütçesine 572 milyon TL kaynak ayrılmaktadır.
- Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu takviye eğitimi devlet tarafından sağlanmaya başlanmış; bu çerçevede 2018 yılı bütçesine 1,6 milyar TL kaynak ayrılmıştır.
- 380 bin engellinin faydalanacağı eğitim programları için 2018 yılı bütçesinden yaklaşık 2,6 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

- Yükseköğretime bütçeden her sene artan ölçüde kaynak ayrılmaktadır. Yükseköğretime merkezi yönetim bütçesinden ayrılan kaynak 2002 yılı bütçesine göre 11 kat artışla 3,6 milyar TL' den 2018 yılında 41,7 milyar TL'ye çıkarılmaktadır. Merkezi yönetim bütçesinden yükseköğretime ayrılan pay 2002 yılında % 3 iken, bu pay 2018 yılında % 5,5'e çıkarılmaktadır.
- Yükseköğretim öğrencilerine verilen burs ve kredi tutarı 2018 yılında 425 TL' den 470 TL'ye çıkarılmıştır.

- Özel okullara devam eden 335 bin öğrenciye eğitim ve öğretim desteği yapılması amacıyla 1,5 milyar TL kaynak ayrılmıştır.
- 2 milyon 400 bin üniversite öğrencisi artık harç ödemedi üniversite eğitimlerine devam etmektedir. Bu öğrenciler adına 601 milyon TL kaynak devlet bütçesinden üniversitelere aktarılmaktadır.

SOSYAL YARDIMLAR

**Sosyal yardım harcamaları için 2018 yılı bütçesinde 50,8 milyar TL
kaynak ayrılmıştır.**

- Ekonomik büyüme sayesinde elde edilen refah artışı, sosyal yardım programları aracılığıyla toplumun tüm kesimlerine ulaştırılmaktadır. Sosyal yardımlar alanında reform olarak nitelendirilebilecek birçok yeni uygulama hayata geçirilmiş, sosyal yardım programları çeşitlendirilmiştir. Bu kapsamda 2018 Yılı Bütçesinde sosyal harcamalar için ayrılan kaynak miktarı 50,8 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.
- 2018 yılında;
- Ödeme gücü olmayan 9,4 milyon vatandaşımızın sağlık giderlerini karşılamak amacıyla 8,2 milyar TL,
- 500 bin engelli vatandaşımızın evde bakımına destek amacıyla 6,4 milyar TL öngörülmektedir.

- Kadın konukevlerinde şiddet mağduru kadınlara barınma hizmeti, psiko-sosyal destek, il avukatları ve Barolar tarafından hukuki destek, 0-6 yaş arası çocuklarına kreş imkanı sağlanmakta ve aylık net asgari ücret tutarının yarısına kadar harçlık verilmektedir. Şiddet mağduru kadınlarımıza sağlanan barınma imkânı için 5 milyon TL; çocukları için sağlanan kreş hizmeti için 2 milyon TL ödenek öngörülmektedir.

- Çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunarak sağlıklı gelişimini temin etmek üzere hizmet veren Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları, çocuk kuruluşlarının giderleri için 536,9 milyon TL ödenek öngörülmüştür. Ev tipi kuruluşlarda bakım hizmetinin verildiği Çocuk Evlerinin giderleri için ise 297,4 milyon TL ödenek ayrılmaktadır.

- Korunmaya muhtaç çocuklarımızın korunmalarını gerektiren süre içerisinde aile ortamında yetiştirilmeleri amacıyla yürütülen koruyucu aile hizmetleri kapsamında koruyucu ailelere yapılacak ödemeler için 2018 yılında 104 milyon TL,
- 65 yaş üstü yaşlılarımız, bakıma ihtiyacı olan engelli vatandaşlarımız ve engelli vatandaşlarımızın yakınlarına bağlanan aylıklar kapsamında 1,2 milyon vatandaşımız için 5 milyar 943 milyon TL, ekonomik yoksunluk içinde olan 110 bin çocuk ve gencimizin ailelerinin yanında yetişmelerine imkan sağlayan sosyal ve ekonomik destek ödemeleri için 934 milyon TL ödenek öngörülmektedir.

- 1,2 milyon aileye doğum yardımı için 571 milyon TL kaynak ayrılmaktadır. Bu kapsamda birinci çocuklarından dolayı 300 TL, ikinci çocuklarından dolayı 400 TL, üçüncü ve sonraki çocuklarından dolayı da 600 TL ödeme yapılmaktadır.
- Gebe kadınların doğumlarını hastanede gerçekleştirmeleri ve düzenli olarak doktor kontrolüne gitmeleri şartıyla verilen Şartlı Sağlık Yardımı gebelik yardımları kapsamında doğumun hastanede yapılması halinde 1 kereye mahsus 75 TL, düzenli muayenelerin yapılması halinde doğumdan önce aylık 35 TL, doğumdan sonra 2 kereye mahsus 35 TL ödeme yapılmaktadır. Ayrıca, Şartlı Sağlık Yardımı kapsamında ailelere 0-6 yaş arası çocuklarını düzenli olarak sağlık kontrollerine götürmeleri şartı ile çocuk başına aylık 35 TL ödeme yapılmaktadır.

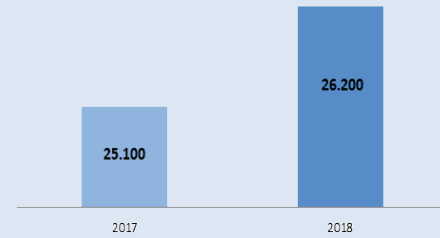
SAĞLIK

Vatandaşa sunulan sağlık hizmetinin kalitesi
artırılarak her bir vatandaş için ulaşılabilir
olması hedeflenmektedir.

- 2018 yılında bütçemizden sağlığa yaklaşık 126,8 milyar TL kaynak ayrılmaktadır. 2002 yılında % 11,3 olan sağlık harcamalarının bütçe içerisindeki payı 2018 yılında % 16,6'ya çıkarılmaktadır.
- Bu kapsamda ilaç harcamaları için 29,2 milyar TL, tedavi harcamaları için 54,2 milyar TL, aile hekimliği için 6,9 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- Vatandaşların yaşam kalitesini artırmak için sağlık yatırımlarına büyük önem vermeye devam edilmektedir. 2018 yılında 94 adet hastane inşaatı tamamlanarak, tıbbi donanımları ile beraber 17.500 yeni yatak hizmete alınacaktır.
- Kamu-Özel İşbirliği modeli ile başlatılan şehir hastaneleri projeleri kapsamında sabit yatırım tutarı bugünkü fiyatlar ile yaklaşık 34,5 milyar TL olan 33 adet tam donanımlı şehir hastanesi vatandaşlara hizmet verecektir. Bu çerçevede 2017 yılında toplamda 4.074 yatağa sahip Yozgat, Mersin, Isparta ve Adana şehir hastaneleri hizmete açılmıştır. 2018 yılında da bu hastanelere ilave olarak 6 adet şehir hastanemiz hizmete açılacaktır. Bu projeler tamamlandıktan sonra ise sağlık hizmeti sunumunda nitelikli yatak kapasitesinde 43 bin artış sağlanmış olacaktır.
- Evde sağlık hizmetleri kapsamında yatağa bağımlı hastaların evde yapılabilecek tıbbi bakım ve rehabilitasyonlarının ev ortamında gerçekleştirilmesine devam edilmektedir. Bu kapsamda 2017 yılında 290 bin hastaya sağlık hizmeti ulaştırılmıştır.
- Koruyucu sağlık hizmetleri kapsamında toplum sağlığına yönelik aşılama faaliyetlerinin kapsamı 7 kalemde 13 kaleme çıkarılmıştır. Aşı faaliyetlerine 2018 yılında 893 milyon TL kaynak ayrılmaktadır.

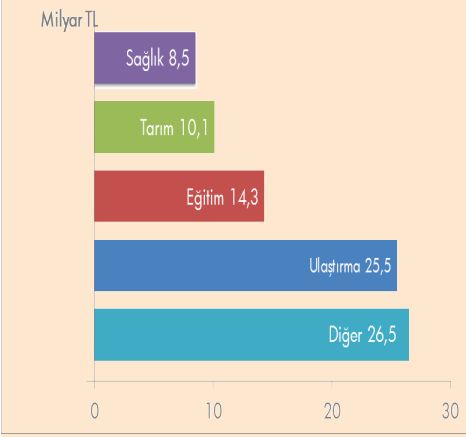
Aile Hekimliği Sayısı

YATIRIMLAR

YATIRIMLARI % 10 ARTIRIYORUZ

- 2018 yılında özel sektörün yenilikçi ve üretken yatırımlarını destekleyecek altyapı yatırımlarına kaynak ayırmaya devam edilecektir. Geçen yıla göre yatırım ödenekleri yaklaşık % 10 oranında artırılmaktadır.

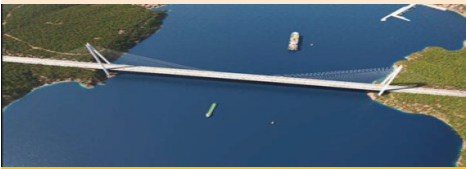

- Böylece 2017 yılında bütçeden yatırıma ayrılan 77,6 milyar TL kaynak, 2018 yılında 85,1 milyar TL'ye çıkarılmaktadır. 2002 yılında % 6,6 olan yatırım harcamalarının bütçe içerisindeki payı 2018 yılında % 11,2'ye çıkarılmaktadır.
- Kamu yatırımları içerisinde en yüksek pay, 25,5 milyar TL ile ulaştırma sektörüne ayrılmaktadır. Bu çerçevede;
 - Eğitim alanındaki yatırımlar için 14,3 milyar TL,
 - Tarım sektöründeki yatırımlar için 10,1 milyar TL,
 - Sağlık sektöründeki yatırımlar için 8,5 milyar TL,
 kaynak tahsis edilmektedir.

Yerel Yönetimlere Kaynak Aktarılmaktadır

- Kamu hizmetlerinin sunumunda merkezden yürütülen birçok hizmetin mahallinde daha etkin ve verimli sunulması sağlanmakta, yerel yönetimlere bütçeden ayrılan kaynak miktarı artırılmaktadır. Bu kapsamda büyükşehir ve diğer belediyeler ile il özel idarelerine ayrılan kaynak % 16 artırılarak 72,9 milyar TL'ye ulaşacaktır.

BES

- Yurtiçi tasarrufların artmasında önemli bir rol oynayan bireysel emeklilik sistemine önem verilmektedir.

- Bireysel emeklilik sistemindeki katılımcı sayısı Kasım ayı itibarıyla 6,9 milyon kişiye, birikmiş fon tutarı ise devlet katkısı dahil 74,8 milyar TL'ye ulaşmıştır.
- 2018 yılında bireysel emeklilik sistemi kapsamında merkezî yönetim bütçesinden aktarılabilecek devlet katkısı tutarı 4 milyar TL'ye yükseltilmektedir.

Bölgesel ve Kırsal Kalkınma

- 2017 yılında başlatılan görece az gelişmiş bölgelerdeki yatırım ortamını canlandırarak istihdam, üretim ve ihracatı artırmak yoluyla bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmak amacıyla gerçekleştirilecek olan Cazibe Merkezleri Programı kapsamında Kalkınma Bankasına aktarılabilecek üzere Hazine Müsteşarlığı bütçesinde 2 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- Köylerin altyapısını güçlendirmek amacıyla oluşturulan KÖYDES projesi için 900 milyon TL,
- Belediyelerin su ve kanalizasyon altyapılarını güçlendirmek amacıyla oluşturulan SUKAP projesi için 719 milyon TL,
- Diğer yandan bölgesel kalkınmada önemli bir rol üstlenen kalkınma ajanslarına 452 milyon TL, sosyal amaçlı yerel projelere destek olmak amacıyla geliştirilen SODES projesine ise 281 milyon TL kaynak ayrılmaktadır.

AR-GE

Ülkemizin sanayi yapısını yüksek teknoloji içeren ürünleri üreten bir yapıya dönüştürmek ekonomi politikamızın en önemli önceliklerindendir. Bu kapsamda rekabet gücünün artırılması ve küresel değer zincirinden daha fazla pay alınmasına yönelik Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin özel sektör öncülüğünde artırılarak katma değere dönüştürülmesi ve bu sayede yeniliğe dayalı bir ekosistem oluşturulması temel hedeflerimiz arasındadır. Bu hedefi gerçekleştirmek için merkezî yönetim bütçesinden bir yandan kamu Ar-Ge harcamalarına kaynak ayrılırken diğer taraftan özel sektör Ar-Ge yatırımları için önemli teşvik ve destekler sağlanmaktadır. Bu amaçlarla 2018 Yılı merkezî yönetim bütçesinden yaklaşık 4,9 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.

TARIM

- 2018 yılında merkezî yönetim bütçesinde tarıma ayrılan kaynak 29,6 milyar TL'ye çıkarılmaktadır.

Bu kapsamda;

- Tarımsal destek programları için 14,8 milyar TL,
- Tarım sektörü yatırım ödenekleri için 10,1 milyar TL,
- Tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal KİT'lerin finansmanı ve ihracat destekleri için 4,7 milyar TL,

kaynak ayrılmaktadır.

- 2018 yılında önceki yıllardan farklı olarak 4 aylık ve üzeri her buzağı için 350 TL destekleme ödemesi yapılacaktır. Soy kütüğüne kayıtlı buzağılar için bu tutar 500 TL olarak uygulanacaktır.
- Damızlık koyun-keçi yetiştiriciliği yapan çiftçilerimize anaç hayvan başına 25 TL destekleme ödemesi yapılacaktır.

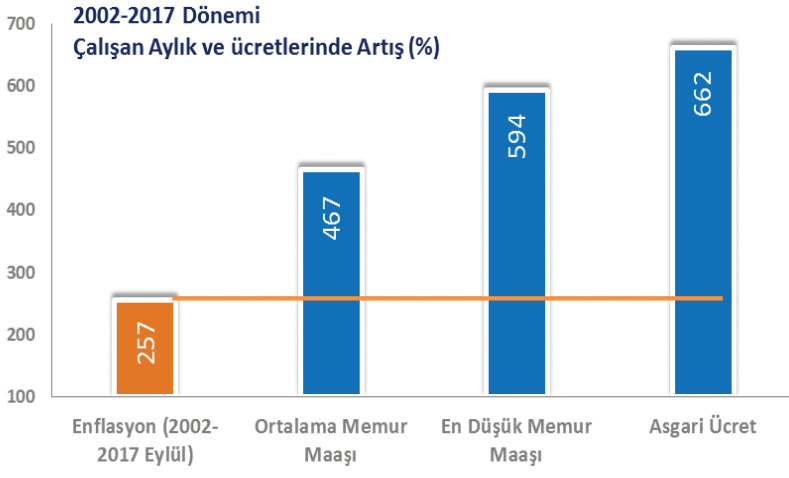
REEL SEKTÖR

- Son iki yıl içinde önemli ölçüde artırılan reel sektör destekleri 2018 yılında da devam ederek özel sektör aracılığıyla büyüme stratejisi sürdürülmektedir. Bu kapsamda reel kesim destekleri için bütçeden 37 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- İstihdamın desteklenmesi kapsamında sosyal güvenlik işveren prim desteklerine reel sektör destekleri içerisindeki en büyük pay verilmektedir. Bu çerçevede 2018 yılında işletmeler tarafından sosyal güvenlik kurumuna ödenmesi gereken 20,3 milyar TL tutarındaki işveren primi merkezî yönetim bütçesinden karşılanacaktır.
- Ekonomiyi canlandırmak için alınan tedbirler kapsamında 362 bin işletmeye 221 milyar TL kredi sağlanmıştır. Bu kapsamda 2018 yılı bütçesinde 3 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- İhracatçının rekabet gücünü artırmak amacıyla ihracat destekleri 3,2 milyar TL'ye çıkarılmaktadır. 2017 yılı Ekim ayı itibarıyla ihracat desteklerinden yararlanan ihracatçı sayımız yaklaşık 23 bine ulaşmıştır.
- Türkiye İhracat Kredi Bankasının sermaye artırımı için 2018 yılı merkezî yönetim bütçesinden 1 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi illerinde yatırımları desteklemek ve kalkınmayı sağlamak amacıyla uygulamaya konulan Cazibe Merkezleri Programına 2018 yılı merkezî yönetim bütçesinden 2 milyar TL kaynak ayrılmaktadır.
- Genç girişimcilerin desteklenmesi ve kurdukları işletmelerin markalaşması, kurumsallaşması, Ar-Ge faaliyetlerinin geliştirilmesi, üretim kapasitelerinin artırılması amacıyla KOSGEB bütçesine ayrılan kaynak geçen yıla göre % 60 oranında artırılarak 1,7 milyar TL'ye çıkarılmaktadır. Uygulamaya koyulan sıfır faizli KOBİ kredi desteği ile bugüne kadar 274 bin işletmeye, 6,7 milyar TL kredi imkanı sağlanmıştır.
- Reel sektörün en önemli ihtiyaçlarından birisi olan finansmana ucuz maliyetle erişimin sağlanması için çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir. Bu kapsamda esnafın finansmana erişimini sağlamak ve finansman maliyetlerini düşürmek en önemli önceliklerimizden biri olmaya devam etmektedir. 2018 yılında bu amaçla Halk Bankası aracılığıyla kullanılacak esnaf kredileri için faiz desteği olarak 1,5 milyar TL kaynak ayrılmaktadır. Bu desteklerden 450 bin esnaf faydalanmakta olup toplam kredi stoku 21,9 milyar TL'ye ulaşmıştır.

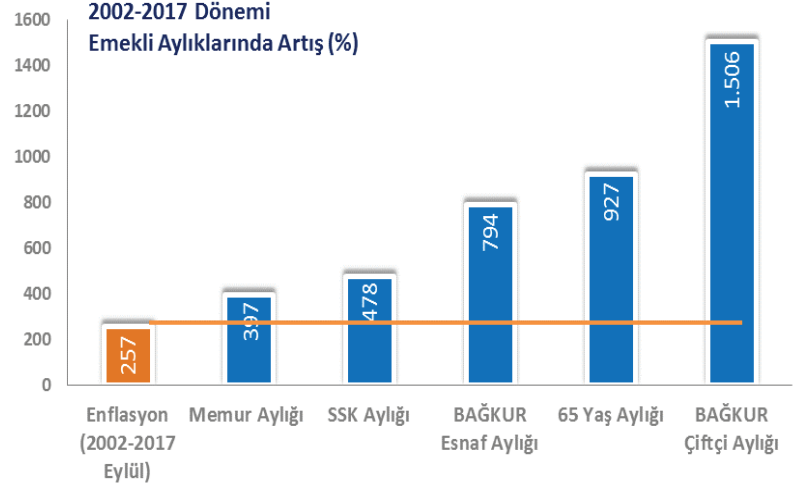

- Fındık üreticilerine dekar başına 170 TL üzerinden destekleme ödemesi yapılmaya devam edilecektir.
- Yem bitkileri ekimi yapan üreticilere dekar başına 40 TL ile 90 TL arasında destekleme ödemesi yapılacaktır.
- 2018 yılında mazot ve gübre desteği olarak çiftçilere dekar başına 13 TL ile 40 TL arası ödeme yapılacaktır. Genç çiftçilere proje karşılığı 30 bin TL destek verilecektir.
- Tarım işletmeleri için Ziraat Bankası aracılığıyla tarımsal kredilere verilen faiz destek tutarı % 11 artırılarak 2,6 Milyar TL'ye çıkarılmaktadır.
- Çiftçilerimizin, tarımsal üretimde karşılaştıkları riskler nedeniyle uğrayacağı zararların tazmin edilmesi amacıyla tarım sigortası prim tutarlarının % 50 ile % 66'sı Devlet tarafından karşılanmaya devam edilecektir.
- 30 il Mera Yetiştirici Bölgesi olarak belirlenmiştir. Bu illerde 200 başa kadar düve alımına % 30 hibe, her bir buzağı için 750 TL destek verilmektedir.

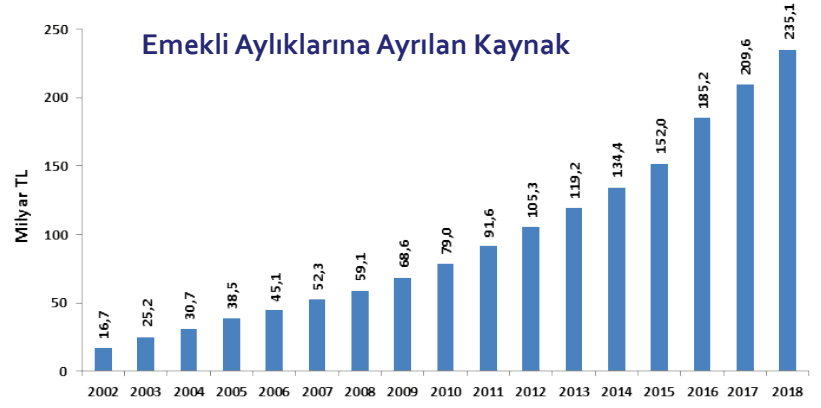
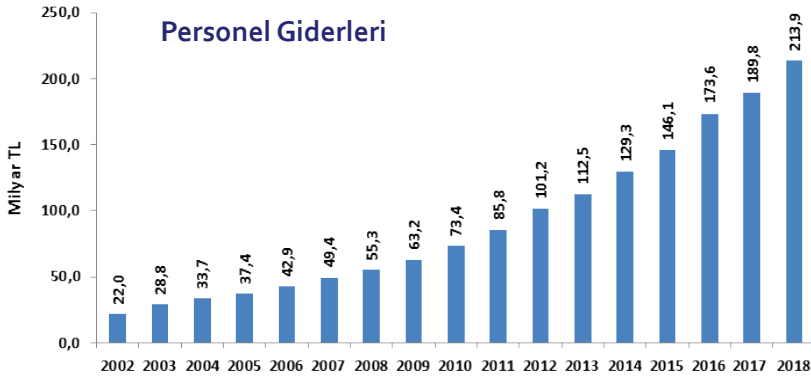

- 2017 yılında tüm kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında Ocak ayında % 3 oranında, Temmuz ayında ise % 6,92 oranında artış yapılmıştır. Söz konusu artışlar sonucunda 2017 yılında kümülatif bazda % 10,1 oranında artış sağlanmıştır.

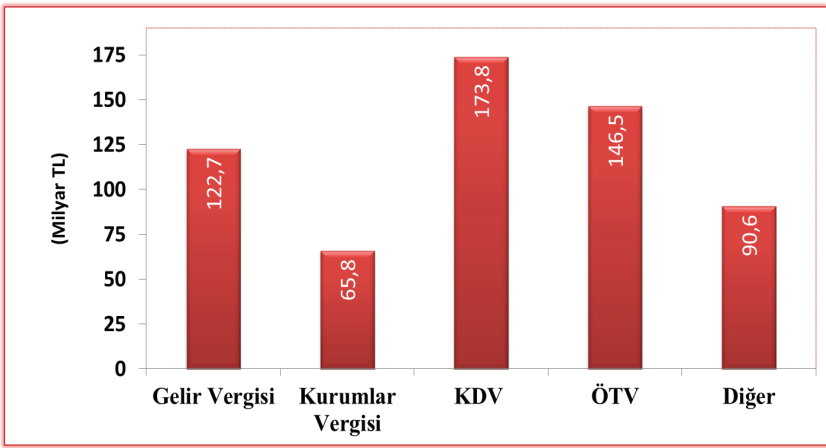

- 2018 yılı Ocak ayında tüm kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarında % 4 oranında, Temmuz ayında ise % 3,5 oranında artış yapılacaktır. Bu zamlar neticesinde aile yardımı ödeneği dahil en düşük memur maaşı 2018 yılı Ocak ayında 2002 yılına göre % 622 oranında artarak 2.830 TL'ye yükselmiş olacaktır.

VERGİ GELİRLERİ

	Tutar (Milyar TL)	Bütçe Gelirleri İçindeki Payı (%)
Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	696,8	100
Vergi Gelirleri	599,4	86,0
Gelir Vergisi	122,7	17,6
Kurumlar Vergisi	65,8	9,4
KDV (Dahilde+İthalde)	173,8	24,9
ÖTV	146,5	21,0
Diğer	90,6	13,0
Vergi Dışı Gelirler	97,4	14,0

2018 YILINDA YATIRIMLARA VE ÜRETİME GÜÇLÜ DESTEK

Proje bazlı (süper) teşvik sistemi ile stratejik yatırımlar hayata geçiriliyor.

- % 200 oranında yatırıma katkı, sıfır kurumlar vergisi
- 10 yıl kurumlar vergisi istisnası
- Gümrük vergisi muafiyeti
- 10 yıl gelir vergisi stopaj istisnası, işveren sigorta primi desteği
- 49 yıl süreyle bedelsiz irtifak hakkı tesisi ve bedelsiz devir
- 10 yıl % 50 oranında enerji tüketim desteği
- 10 yıl faiz / kar payı ya da hibe desteği
- 5 yıl asgari ücretin 20 katı nitelikli personel ücret desteği
- % 49 oranında yatırıma ortak olma
- Yatırım konusu ürüne kamu alım garantisi
- Altyapı yatırımı desteği
- İzin, tahsis, ruhsat, lisans ve tescil kolaylığı

2018 yılında imalat yatırımlarının güçlü desteklenmeye devam edilmesi öngörülmüyor.

- Yatırımlara 15 puan artırımlı Devlet desteği
- Kazanca % 100 oranında indirimli kurumlar vergisi uygulaması
- Katkı tutarının yatırım döneminde diğer faaliyetlerden elde edilen kazançlara indirim
- İnşaat işleri nedeniyle 2017 yılında yüklenilen KDV'ye hızlıca iade imkânı

Fiilen üretim faaliyetinde bulunan KOBİ'ler birleşmeleri halinde kazançlarından 3 yıl boyunca yalnızca % 5 kurumlar vergisi alınacak.